

КОДЕКС МЕДІАТОРА

Вступ

Цей кодекс розроблений на основі Європейського Кодексу медіаторів (European Code of Conduct for Mediators). European Code of Conduct for Mediators – результат плідної співпраці ініціативної групи медіаторів-практиків, які представляють більш ніж 30 європейських організацій. Кодекс розроблений при підтримці Європейської Комісії і затверджений на конференції у Брюсселі 02.06.04 г.

Кодекс медіатора має слугувати фундаментальним етичним і професіональним путівником для осіб, які займаються медіацією у будь-якій сфері. Стандарти, виписані у цьому Кодексі мають:

- слугувати за путівник для поведінки медіаторів;
- слугувати джерелом інформації для сторін спору;
- підвищувати публічну довіру до медіації як ефективного засобу вирішення спорів.

Стандарти цього Кодексу мають бути застосовані у всіх видах медіації. Проте у визначених випадках на їхнє застосування можуть впливати закони або договір між сторонами.

Організації можуть взяти на себе ці зобов'язання, висуваючи вимоги до своїх медіаторів.

Організації, які надають послуги медіації, також можуть взяти на себе ці зобов'язання, зажадавши від своїх медіаторів дотримання даного кодексу. Організації можуть оприлюднити інформацію про ті заходи, які вони роблять для забезпечення дотримання кодексу з боку своїх медіаторів, наприклад, за допомогою навчання, оцінки і контролю їх діяльності.

Відповідно до кодексу, медіація - це будь-який процес, де дві або більше сторін погоджуються на залучення третьої сторони - надалі «медіатора» - щоб допомогти сторонам вирішити спір за допомогою угоди без судового рішення.

Організації, які надають послуги медіації, можуть розробляти більш детальні кодекси, адаптовані до певного контексту, типу пропонованих послуг або до окремих сфер, таких як медіація в сімейних відносинах, у сфері споживання, трудові спори, відновне правосуддя.

1. Самовизначення

1.1. Медіатор має визнавати, що процес медіації базується на принципі самовизначення сторін.

Самовизначення – фундаментальний принцип медіації. Він вимагає аби процес медіації спирався на здатність сторін досягти добровільного, взаємоприйняттого рішення. Будь-яка сторона може відмовитися від медіації у будь-який час.

Самовизначення – процес приходу до добровільного, не-під-тиском рішення, у якому кожна сторона робить свій власний та зважений вибір стосовно правил процесу та його наслідків. Сторони можуть використовувати принцип самовизначення на будь-якому етапі

медіації, включаючи обрання медіатора, обрання правил проведення процедури, участі або відмови від участі та власне результати.

1) Хоча принцип самовизначення сторін застосований і щодо визначення правил самої процедури медіації, медіатор має балансувати між цим правом сторін та його обов'язком проводити дану процедуру якісно, відповідно до даного Кодексу.

2) Медіатор не має можливості особисто впевнитися в тому, що кожна зі сторін робить вільний та зважений вибір, тому у випадках, де це можливо, є доцільним роз'яснити сторонам важливість консультування з професіоналами, які б допомогли сторонам зробити зважений вибір.

2. Безсторонність, нейтральність

Медіатор має проводити медіації нейтрально. Концепція безсторонності медіатора – центральна у процесі медіації. Безсторонність означає свободу від фаворитизму та неупередженість.

1) Медіатор завжди повинен діяти неупереджено, ставлячи перед собою в якості пріоритетного завдання надавання рівних послуг обом сторонам в ім'я здійснення самої медіації.

2) Персональні характеристики, походження, цінності та вірування чи їх прояви на медіації не мають робити медіатора упередженим щодо учасників.

3) Медіатор не має дарувати чи приймати подарунки, послуги або інші блага, отримання яких викликає сумніви в тому, що медіатор не є безстороннім.

4) Медіатор має проводити медіацію тільки у тих справах, де він здатен залишатися нейтральним та об'єктивним і проводити процедуру в інтересах обох сторін. У будь-який момент, якщо медіатор не в змозі проводити процес нейтрально, він має припинити медіацію.

3. Конфлікт інтересів

1) Конфлікт інтересів – дії чи відносини, які можуть створити враження можливої прихильності медіатора до якоїсь із сторін. Потреба захищати сторони від конфлікту інтересів також стосується поведінки медіатора під час та після медіації.

2) Медіатор не повинен діяти, або, почавши роботу, повинен призупинити діяльність при виявленні обставин, які можуть вплинути на його незалежність або викликати конфлікт інтересів. Обов'язок виявлення таких обставин є неодмінним обов'язком медіатора протягом всього процесу медіації.

3) Медіатор має повідомити сторони про всі відомі йому наявні або потенційні конфлікти інтересів у цій справі.

4) Базовий підхід до питання про конфлікт інтересів відповідає принципу самовизначення. Медіатор зобов'язаний повідомити сторони про всі наявні або потенційні конфлікти інтересів, відомі йому в цій справі, що можуть спровокувати питання щодо нейтральності медіатора.

5) Це може стосуватися (зокрема, але не обмежуючись цим):

А) будь-яких особистих чи ділових відносин з однією із сторін;

Б) будь-якого фінансового чи іншого інтересу, прямого чи непрямого, стосовно результату медіації;

В) випадків, коли медіатор (або співробітник його/її фірми) діяв у ролі іншої, ніж медіатор, на користь однієї із сторін.

б) Таку інформацію медіатор має надати сторонам перед початком медіації, втім у медіатора зберігається обов'язок повідомляти сторонам таку інформацію протягом процесу медіації, по мірі її виникнення. Після такого повідомлення медіатор має відмовитися від продовження процедури медіації, крім випадків якщо всі сторони домовляться залишити цього медіатора.

7) Якщо всі сторони погоджуються продовжувати процедуру медіації будучи поінформованими про такі конфлікти інтересів, медіатор може продовжувати процедуру медіації. Утім якщо конфлікт інтересів дає підстави сумніватися у чесності процесу, медіатор має припинити процес медіації.

8) Медіатор має уникати ситуацій конфлікту інтересів як під час, так і після медіації. Без погодження з усіма іншими сторонами медіатор не має встановлювати професійні стосунки з однією із сторін у зв'язку із справою на медіації або безвідносно до цієї справи за умов, коли це може спричинити до виникнення закономірного питання про чесність процесу медіації.

4. Компетентність медіатора

Медіатор має право проводити процедуру медіації тільки у разі, якщо він має достатню кваліфікацію аби задовольнити обґрунтовані очікування сторін. Медіатори повинні бути компетентні і добре обізнані у процедурах медіації. Це передбачає належне навчання, безперервне оновлення знань і практики медіації у відповідності зі стандартами і принципами акредитації медіаторів.

1) Будь-яка особа може бути обрана медіатором за умови, що сторін влаштовує кваліфікація медіатора. Проте навчання та досвід у медіації зазвичай є необхідним для ефективної медіації. Мінімальний обсяг навчання повинен складати 40 астрономічних годин, з яких 60% часу повинно складати практичні заняття, спрямовані на відпрацювання навичок медіатора.

2) Особа, що пропонує свої послуги як медіатора, дає привід сторонам та іншим особам (невизначеному колу осіб) очікувати, що вона має достатній рівень знань для ефективного проведення процедури медіації. У випадку присудової або інших форм обов'язкової медіації, обов'язково (дуже важливо) аби медіатор, призначений сторонам, мав необхідні знання та досвід.

3) Медіатор повинен мати доступну для сторін інформацію стосовно власної підготовки, освіти, досвіду медіатора.

4) Якщо під час проведення медіації медіатор приходить до висновку про брак власної компетенції для продовження медіації, він має обговорити цю проблему зі сторонами за першої ж нагоди та вжити необхідних заходів аби, зокрема, але не обмежуючись цим, припинити медіації або просити допомоги у компетентної особи (медіатора).

5. Призначення медіатора

1) Вибір медіатора є невід'ємним правом сторін медіації. Вибір медіатора відбувається на незалежній і добровільній основі. Кожна з сторін медіації має рівне право на вибір медіатора.

6. Конфіденційність

Медіатор має захищати/враховувати обґрунтовані/ розумні очікування сторін відносно конфіденційності.

1) Медіатор має поважати обґрунтовані очікування сторін щодо конфіденційності процедури медіації. Очікування сторін стосовно конфіденційності залежать від обставин справи медіації та угод, які вони можуть укласти. Медіатор не може

розкривати/оприлюднювати будь-яку інформацію, яку сторона вважає конфіденційною, крім випадків, коли на те отримана згода всіх сторін або того вимагає закон.

2) Медіатор не має права розкривати іншій стороні або іншій особі, інформацію, отриману від сторони в ході приватної зустрічі, без згоди на те сторони, яка надала таку інформацію.

3) Медіатор також має доводити до відома сторін необхідність зберігати інформацію, отриману у ході медіації, у таємниці, а також те, що сторони мають право виробити власні правила щодо конфіденційності.

4) Медіатор може визначати зі сторонами межі конфіденційності, а також обговорювати наслідки порушення цього принципу.

5) Обов'язок всіх учасників дотримуватися конфіденційності фіксується в угоді про конфіденційність, яку медіатор підписує на початку процесу.

7. Процес медіації

7.1. Процес медіації

Медіатор має належним чином проводити процедуру медіації, беручи до уваги різні обставини справи, включаючи можливий дисбаланс сил і норми права, а також брати в розрахунок будь-які побажання сторін і необхідність швидкого врегулювання спору. Сторони повинні висловити добровільне згоду з медіатором щодо правил і способів, якими буде проводитися медіація.

1) Медіатор повинен переконатися, що сторони розуміють особливості процесу медіації, а також роль медіатора і самих сторін у цьому процесі.

2) Медіатор має вжити всіх необхідних заходів, щоб ще до початку медіації сторони зрозуміли всі положення та умови угоди про медіацію, включаючи особливо які б то не було додаткові умови щодо зобов'язань медіатора і сторін відносно конфіденційності.

3) Угода про медіацію, за домовленістю сторін, має бути складений у письмовій формі.

4) Медіатор, якщо вирішує, що це необхідно, може вислуховувати сторони окремо.

7.2. Справедливість процесу медіації

Медіатор є гарантом того, що сторони, залучені в процес, мають рівні можливості.

Медіатор може припинити медіацію і повідомити сторонам, якщо вирішив, що це доречно, у разі, якщо:

А) угода, що готується, на думку самого медіатора, відповідно до обставин справи та його компетентності, не матиме законної сили або виявиться незаконною;

Б) якщо медіатор вважатиме, що продовження медіації навряд чи приведе до врегулювання спору.

7.3. Якість процесу

Медіатор має проводити медіацію чесно, старанно та у спосіб, що відповідає принципу самовизначення сторін.

1) Медіатор має працювати над тим, аби забезпечити якість процесу та сприяти взаємоповазі сторін. Якісний процес вимагає дотримання медіатором старанності та процедурної чесності. Кожній стороні мають бути забезпечені достатні можливості брати участь в дискусії. Самі сторони вирішують, за яких умов вони будуть досягати порозуміння/укладати угоду чи припиняти медіацію.

2) Медіатор має сприяти чесності та щирості сторін у ході медіації та не може умисно перекручувати будь-які факти чи умови у ході медіації.

7.4 Завершення процесу медіації

Медіатор має приймати всі необхідні заходи, щоб гарантувати укладення угоди сторін на основі повноцінної і достовірної інформації, і розуміння умов угоди.

Сторони можуть відмовитися від медіації в будь-який час, без пояснення причин.

Медіатор може, за згодою сторін, в рамках своєї компетентності, інформувати сторони щодо того, як вони можуть оформити угоду і зробити його здійсненням.

7.5. Зобов'язання стосовно процесу медіації

Медіатор має постійно вдосконалювати свою практику медіації.

Медіатор має діяти у спосіб, що розвиває практику медіації.

Медіатор має демонструвати повагу до різних точок зору у галузі, вчитися у своїх колег-медіаторів та співпрацювати з іншими медіаторами задля розвитку професії та кращого служіння людям у розв'язанні конфліктів.

8. Рекламування та заклики

Медіатори вправі рекламувати і просувати свої послуги професійним, правдивим і гідним чином. Медіатор має бути чесним у рекламуванні послуг медіації.

1) Реклама або інше публічне спілкування медіатора стосовно пропонованої послуги або стосовно освіти, тренінгів чи експертизи має бути чесним (правдивим).

2) Медіатор має утриматися від обіцянок і гарантій щодо результатів медіації.

3) Для реклами своїх послуг медіатор не може використовувати імена власних клієнтів, без їхньої згоди.

9. Витрати на проведення процесу і винагорода медіатора

Медіатор або його представник до початку процесу має поінформувати сторони про витрати (включаючи компенсації, збори тощо) пов'язані з проведенням медіації.

1) Сторони на початку медіації мають отримати достатньо інформації про витрати та збори, а також про наявні або потенційні оплати аби визначити, чи вони все ще бажають скористатися послугами медіатора.

2) Якщо медіатор підвищує витрати після початку медіації, такі витрати мають бути резонними, зважаючи зокрема на вид та складність справи, попередню експертизу суперечки, необхідний для завершення медіації час. Найліпшим шляхом досягнення порозуміння у питанні витрат є визначення всіх умов щодо компенсацій, зборів та витрат сторін, а також порядку зміни попередніх умов щодо компенсацій, зборів та витрат сторін у письмовій угоді про медіацію.

3) Загальним є правило про сплату витрат на проведення процесу і винагороду медіатора у рівних частках. Рішення про отримання медіатором не однакової за розміром оплати від кожної з сторін приймається сторонами самостійно і не має впливати на його нейтральність у проведенні процесу.

4) Якщо попередньої домовленості не існувало, медіатор повинен щоразу надавати сторонам повну інформацію щодо способу винагороди, який він планує застосувати. Медіатор не повинен погоджуватися на медіацію перш, ніж спосіб його винагороди не буде прийнятий усіма зацікавленими сторонами.